แผ่นพับที่ 5 /2566

การผลิต
หน่อไม้ฝรั่งพันธุ์ดี

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ปรึกษา
นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอัญชลี สุวจิตตานนท์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายนวนิตย์ พลเคน
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายครองศักดิ์ สงรักษา
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอมรทิพย์ ภิรมย์บูรณ์
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
นายนิพิจ พินิจผล
ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช

เรียบเรียง
ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา
กองขยายพันธุ์พืช

บรรณาธิการ
นางสาวพนิดา ธรรมสุรักษ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
นางสาวชนกชนม์ ชิมงาม
นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ
กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ออกแบบ
นายเรืองเดช ศรีวัฒน์
นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน
กลุ่มศิลปกรรมส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ : พ.ศ.2566

การผลิตหน่อไม้ฝรั่งพันธุ์ดี

หน่อไม้ฝรั่ง (Asparagus) พืชผักที่อุดมไปด้วยโปรตีน คาร์โบไฮเดรต แคลเซียม วิตามิน และเป็นแหล่งของกลูตาไธโอน ซึ่งช่วยต้านการเกิดมะเร็ง นอกจากนี้ยังมีไขมันต่ำอีกด้วย โดยปัจจุบันหน่อไม้ฝรั่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีศักยภาพในการผลิตและพัฒนาให้มีการขยายตัวในการบริโภคและส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นอย่างมาก

ข้อดีของการใช้พืชพันธุ์ดี

1. ให้ผลผลิตหน่อไม้ฝรั่งคุณภาพดีเกรด A สูง
2. ผลผลิตของหน่อไม้ฝรั่งมีความสม่ำเสมอและมาตรฐานใกล้เคียงกัน
3. จะพบหน่อบานน้อยและไม่จำเป็นต้องสวมหมวกให้หน่อไม้ฝรั่ง
4. การติดของหน่อไม้ฝรั่งมีความสม่ำเสมอ
5. ใช้ต้นทุนในการผลิตหน่อไม้ฝรั่งต่ำ

การปลูก

1 การเพาะเมล็ด (1 ไร่ จะใช้เมล็ดประมาณ 150 กรัม)

1. เพาะกล้าในแปลงเพาะโดยแช่เมล็ดในน้ำ 1 วัน แล้วห่อด้วยผ้าขาวบาง พรมน้ำให้ชื้นจนกว่าเมล็ดจะปริ นำไปหยอดลงแปลง โดยทำร่องลึก1-2 ซม. ห่างกัน 20 ซม. หยอดเมล็ดในร่องห่างกัน 10 ซม. หลุมละ 1-2 เมล็ด ต้นกล้าอายุประมาณ 4 เดือน จึงย้ายปลูก
2. เพาะกล้าในถุงพลาสติก ขนาด 4 นิ้ว โดยเตรียมวัสดุปลูกใช้ดินร่วนผสมปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา 1:1 หยอดเมล็ดถุงละ 2 เมล็ด สามารถย้ายปลูกได้เมื่อกล้าอายุ 2-3 เดือน

2 การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ การปลูกหน่อไม้ฝรั่งจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ระยะปลูกที่เหมาะสม คือ 80-150 ซ.ม. เนื่องจากต้นกล้าจะเจริญเติบโตได้ดี และให้ผลผลิตที่มีมาตราฐานสูงกว่าต้นกล้าที่ได้จากการเพาะเมล็ด

การเตรียมแปลงและย้ายกล้าปลูก

เลือกพื้นที่ปลูกที่เป็นดินร่วนทรายหรือดินร่วนมีอินทรียวัตถุมาก ความเป็นกรด-ด่างของดิน 6-7 สามารถระบายน้ำออกจากแปลงปลูกได้รวดเร็ว พรวนดินพร้อมทั้งคลุกเคล้าดินกับปุ๋ยหมักและปรับระดับดินให้สม่ำเสมอ มีความลาดเอียงไปทางใดทางหนึ่งเพื่อสะดวกในการระบายน้ำ ระยะปลูก 150x40 ซม. ขุดหลุมลึก 10-20 ซม. ทั้งนี้ความลึกในการปลูกขึ้นกับสภาพดิน ถ้าเป็นดินเหนียวมักปลูกตื้น ส่วนดินทรายมักจะปลูกลึกกว่า

คัดเลือกต้นกล้าที่มีเหง้าใหญ่เป็นต้นแม่ที่แข็งแรง ตัดยอดออกให้เหลือลำต้นเหนือดินประมาณ 15 ซม. แช่เหง้าด้วยสารป้องกันและกำจัดเชื้อรา แมนโคเซบ 60 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร นาน 5 นาทีก่อนนำไปย้ายปลูก ก่อนปลูกควรรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ประมาณ 1 ช้อนโต๊ะต่อหลุม หรืออัตรา 50 กก./ไร่ กลบปุ๋ยด้วยดินบาง ๆ หรือคลุกเคล้าปุ๋ยกับดินก่อนวางเหง้าที่ก้นหลุม จัดเหง้าให้ตาอยู่ด้านบนและรากแผ่ออกด้านข้าง หรือใช้ต้นกล้าวางที่ก้นหลุม

การปักค้าง

การใช้ไม้ไผ่ขนาดใหญ่หรือท่อพีวีซี ขนาด 1 นิ้ว ปักหัวกับท้ายแปลงและใช้ไม้ไผ่ขนาดเล็กพยุงเชือกเป็นระยะ โดยขึงเชือกที่ระดับ 75 และ 150 ซม. เพื่อช่วยค้ำต้นหน่อไม้ฝรั่งไม่ให้ล้มเสียหาย

การดูแลรักษา

1 การให้น้ำ การให้น้ำต้นกล้าที่ย้ายปลูกใหม่ควรให้น้ำวันเว้นวัน หลังจากต้นกล้าตั้งตัวได้แล้วเปลี่ยนเป็นให้น้ำ 3-5 วันต่อครั้ง ซึ่งการให้น้ำสามารถทำได้ทั้งแบบปล่อยตามร่องหรือแบบพ่นฝอย

2 การใส่ปุ๋ย การใช้ ปุ๋ยเคมี ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 13-13-21 รองก้นหลุมก่อนย้ายปลูก และให้ต่อไปเดือนละครั้ง อัตราครั้งละ 20-30 กก./ไร่ ปุ๋ยอินทรีย์ใส่เฉพาะในช่วงพักต้นครั้งละ1-2 ตัน/ไร่

3 การพรวนดิน ให้ทำการพรวนดินหลังจากย้ายต้นกล้าปลูกกลบโคนต้นหน่อไม้ฝรั่ง และควรพรวนดินทุก 3-4 เดือนพร้อมกับการเติมปุ๋ยอินทรีย์

การพักต้นและการไว้ต้นแม่

หลังจากย้ายปลูกช่วง 1-4 เดือนแรก ถอนต้นเล็กที่สมบูรณ์น้อยกว่าออก เลี้ยงต้นแม่ไว้ 5-6 ต้นต่อกอ จนกระทั่งหน่อที่เกิดใหม่มีขนาดใหญ่และปริมาณมากพอ จึงเก็บหน่อส่งตลาด เมื่อผลผลิตที่เก็บเกี่ยวเริ่มลดลงและด้อยคุณภาพ จำเป็นต้องหยุดเก็บเกี่ยวและตัดต้นแม่ทิ้งทั้งหมด บำรุงต้นด้วยปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี พรวนดินพูนโคนป้องกันต้นล้ม ปล่อยให้หน่อเจริญเติบโตเป็นต้นแม่ใหม่ประมาณ 1 เดือน จึงคัดเลือกต้นแม่โดยถอนต้นที่มีขนาดเล็กไม่สมบูรณ์ออก เก็บต้นที่มีขนาดใหญ่ไว้ จากนั้นจึงปักค้างขึงเชือกป้องกันต้นโยกคลอน เริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตรอบใหม่ จะเห็นว่าหน่อไม้ฝรั่งมีช่วงพักต้นประมาณ 1 เดือน และช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ 2 เดือน

โรคและแมลงที่สำคัญ

โรคลำต้นไหม้ โรคใบเทียมร่วง โรคเน่าเปียก โรคแอนแทรคโนส เกิดจากเชื้อรา ระบาดช่วงฤดูฝนและในที่ที่มีความชื้นสูง ป้องกันโดยการตัดแต่งทรงพุ่มและควบคุมการให้น้ำ

เพลี้ยไฟ หนอนเจาะสมอฝ้าย หนอนกระทู้ผัก หนอนกระทู้หอม ระบาดช่วงฤดูร้อนและฤดูหนาว ป้องกันโดยใช้กับดักกาวเหนียว ถ้าเกษตรกรมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีในการควบคุมโรคและแมลงควรใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องและใช้ตามคำแนะนำในฉลากอย่างเคร่งครัด

การเก็บเกี่ยว

การเก็บเกี่ยวหน่อไม้ฝรั่ง สามารถเก็บเกี่ยวโดยใช้มือจับโคนหน่อที่โผล่พ้นดินสูงประมาณ 20 ซม. แล้วดึงขึ้นมาในแนวตรง ช่วงเช้าเวลา 06.00-09.00 น.

การเพิ่มมูลค่า

การเพิ่มมูลค่าด้วยการทำหน่อไม้ฝรั่งขาว เมื่อหน่อไม้ฝรั่งโตขึ้นมาได้นิดหนึ่งก็ครอบด้วยท่อพีวีซีที่หุ้มปลายสูงขึ้นมาด้วยถุงพลาสติกปลูกสีดำ ทำให้ไม่ถูกแสง ซึ่งราคาหน่อไม้ฝรั่งขาว จะสูงกว่าหน่อไม้ฝรั่งปกติอีกเท่าตัว โดยการเก็บแบบหน่อขาว ควรเก็บช่วงเวลา 04.00-07.00 น. และต้องระมัดระวังไม่ให้หน่อโดนแสงแดด

กิจกรรม	ระยะเวลาปฏิบัติงาน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ปีแรก												
เตรียมดิน	■	■										
ย้ายกล้า		■	■									
ทำราวค้ำต้น				■	■							
ดูแลรักษา		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
เก็บเกี่ยว								■				■
ปีต่อมา												
ดูแลรักษา	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
เก็บเกี่ยว พักต้นอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง			■			■	■	■			■	